

ZARDUSHTIYLIK DINIDA KOMILLIK G'OYALARI.

THE IDEA OF COMPLETENESS IN ZOROASTRIANISM

ИДЕИ СОВЕРШЕНСТВА В ЗОРОАСТРИЗМЕ

Asadov Madiyor Mehridin og'li

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Samarqand filiali AKT 23.02-guruh talabasi.

e-mail :madiyorasadov420@gmail.com

Annotatsiya

Maqola Zardushtiylikda mukammallikning kengroq qamrovlari haqida mulohazalar bilan yakunlangan va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'llarni taklif qiladi. Ushbu maqola zardushtiylik dinidagi ko'p qirrali mukammallik g'oyalarini o'rganadi. Keng qamrovli adabiyotlarni tahlil qilish orqali tadqiqot zardushtiylikning asosiy tamoyillari, mukammallikka erishish usullari va mukammallikka intilish natijalarini o'rganadi. Natijalar zardushtiylik e'tiqodi doirasida mukammallikni nozik tushunishni ta'kidlab, uning ma'naviy, axloqiy va kommunal jihatlardagi ahamiyatini yoritib beradi. Munozara bo'limida zardushtiylik dunyoqarashini shakllantirishdagi roli haqida yaxlit nuqtai nazarni taklif qilib, mukammallikka intilishning qiyinchiliklari va mukofotlari haqida tushuncha berilgan.

Kalit so'zlar: Zardushtiylik, mukammallik, mavhum tushunchalar, amaliy natijalar, adabiyotlarni tahlil qilish, usullar, natijalar, munozaralar, xulosalar, takliflar.

Zardushtiylik, dunyodagi eng qadimgi monoteistik dinlardan biri, mukammallikka erishish uchun noyob istiqbolga ega. Zardusht payg'ambarning ta'limotiga asoslanib, bu qadimiy e'tiqod yaxshilik va yomonlik o'rtasidagi abadiy kurashi. Zardushtiylik uchun Markaziy ma'naviy ma'rifat, axloqiy xulq-atvor va kommunal uyg'unlikni o'z ichiga olgan mukammallik tushunchasi. Ushbu maqola zardushtiylik an'analari doirasida mukammallikning ko'p qirrali o'lchovlarini o'rganishga, uning mavhum ideallarini va tarafdorlari hayotida amaliy qo'llanilishini ochishga qaratilgan.

Zardushtiylikda mukammallikning nozik istiqbollari tushunish uchun adabiyotlarni to'liq tahlil qilish o'tkazildi. Birlamchi diniy matnlar, shu jumladan Avesta, zardushtiylik e'tiqodlarini boshqaradigan axloqiy tamoyillar va ma'naviy ideallar haqida tushuncha beruvchi asosiy manbalar bo'lib xizmat qildi. Zardushtiylik an'analari doirasida mukammallik evolyutsiyasini kontekstlashtirish

uchun ilmiy maqolalardan tortib tarixiy ma'lumotlarga qadar ikkilamchi manbalar o'rganildi. Tahlil Ahura Mazda tomonidan mujassamlangan ilohiy mukammallikdan tortib, insonning axloqiy mukammallikka intilishi va kosmik sohalarning mukammal tartibiga qadar g'oyalarning boy gobelenini ochib berdi.

Tadqiqotda diniy matnlar va ilmiy sharhlarni talqin qilish uchun tarkibni tahlil qilish va germenevtikadan foydalangan holda sifatli yondashuv qo'llanilgan. Zardushtiylarning mukammallik g'oyalari boshqa diniy an'analar bilan yonma-yon joylashtirish, zardushtiylik tafakkurining o'ziga xosligini chuqurroq anglash uchun qiyosiy tadqiqotlar o'tkazildi. Zardushtiylik olimlar va amaliyotchilar bilan suhbatlar mukammallikka intilish va uning zamonaviy dunyodagi dolzarbligi haqidagi zamonaviy istiqbollarni qamrab olish uchun o'tkazildi.

Zardushtiylikda mukammallik ko'pincha haqiqat, tartib va solihlikni ifodalovchi Markaziy tushuncha bo'lgan Ashaga intilish bilan bog'liq. Zardushtiylik-qadimgi Forsda Zardusht (yoki Zardusht) payg'ambar tomonidan asos solingan dunyodagi eng qadimgi monoteistik dinlardan biri.

- Asha (haqiqat va tartib): Asha Zardushtiylikda asosiy tushuncha bo'lib, ko'pincha "haqiqat" yoki "tartib" deb tarjima qilinadi."Ashaga intilish mukammallikka yo'l hisoblanadi. Zardushtiylar o'z hayotlarini kosmik tartib bilan uyg'unlashtirishga va fikr, nutq va harakatlarda haqiqatni targ'ib qilishga ishonishadi.
- Yaxshi fikrlar, yaxshi so'zlar, yaxshi ishlar: bu uchlik zardushtiylikning axloqiy asosini ifodalaydi. O'zini kamol toptirish ijobiy fikrlarni rivojlantirish, haqiqat va Mehribonlik so'zlarini gapirish va Solih amallarni bajarishni o'z ichiga oladi. Ushbu kontseptsiya axloqiy kamolotga erishishda insonning fikrlari, so'zlari va harakatlarining o'zaro bog'liqligini ta'kidlaydi.
- Ahura Mazda mukammal mavjudot sifatida: Zardushtiylikda Ahura Mazda oliy va mukammal Xudodir. Bag'ishlovchilar hayotlarida Ahura Mazdaning fazilatlariga taqlid qilishga intilib, fazilatli va Solih mavjudot orqali mukammallikni izlaydilar.
- Yovuzlikka qarshi kurash (Druj): zardushtiylik dunyoga yaxshilik (Ahura Mazda) va yovuzlik (Angra Mainyu) kuchlari o'rtasidagi jang maydoni sifatida qaraydi. Yomonlikka qarshi turish va yaxshilikning g'alabasiga hissa qo'shishga intilish mukammallik sari yo'l sifatida qaraladi.
- Muvozanat va uyg'unlik: zardushtiylik hayotda muvozanat va uyg'unlikni saqlash muhimligini ta'kidlaydi. Moddiy va ma'naviy izlanishlar,

shuningdek, individual va kommunal farovonlik o'rtasida muvozanatni saqlash mukammallikka erishish uchun muhim hisoblanadi.

- Materializmdan voz kechish: mutlaq talab bo'lmasa-da, Zardushtiylikda moddiy boyliklarga haddan tashqari bog'lanib qolish ma'naviy o'sishga to'sqinlik qilishi mumkinligi e'tirof etilgan. Oddiylik va mamnunlikka intilish yanada mukammal va mazmunli hayotga erishish vositasi sifatida qaraladi.
- Olov poklik ramzi sifatida: olov Zardushtiylikda poklik va ilohiy uchqunni ifodalovchi muqaddas ramzdir. Barkamollik ichki poklikni saqlash va o'z ichida ruhiy olov yoqishni o'z ichiga oladi.
- Fravashi (ilohiy qo'riqchi ruhlar): zardushtiylik fravashilar, shaxslar ichidagi ilohiy mohiyatni ifodalovchi qo'riqchi ruhlar mavjudligiga ishonishadi. Fravashi bilan bog'lanish va uni hurmat qilish ma'naviy kamolotga intilishning ajralmas qismi hisoblanadi.
- Ruhning o'lmasligi: zardushtiylik ruhning o'lmasligini va o'limdan keyin hukm tushunchasini o'rgatadi. Ashaga muvofiq hayot kechirish ijobiy hukmga va qalbning oxiratdagi mukammallikka sayohatiga hissa qo'shadi deb ishoniladi.

Zardushtiylikning mukammallik g'oyalari o'zini Asha tamoyillari bilan uyg'unlashtirish, fazilatlarni o'zida mujassam etish, yovuzlikka qarshi turish va hayotning moddiy va ma'naviy jihatlarini o'rtasidagi muvozanatni saqlash atrofida aylanadi. Barkamollikka intilish axloqiy xulq-atvor, ma'naviy rivojlanish va ilohiy bilan uyg'un munosabatlar bilan chambarchas bog'liq.

Munozara bo'limi Zardushtiylikda mukammallikka intilishning qiyinchiliklari va mukofotlarini o'rganadi. Iroda erkinligi va ilohiy yo'l-yo'riq o'rtasidagi keskinlik, axloqiy dilemmalarni boshqarishning murakkabligi va tashqi ta'sirlarning mukammallikka intilishga ta'siri o'rganiladi. Muhokama shuningdek, mukammallikka sodiqlikni ta'minlashda jamoatchilikni qo'llab-quvvatlash va diniy marosimlarning roliga bag'ishlangan. Tahlildan olingan tushunchalar turli xil madaniy va ma'naviy an'analar bo'yicha diniy barkamollikka oid kengroq nutq doirasida kontekstlashtirilgan.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola zardushtiylik ichidagi mukammallikning murakkabligini yoritib, uning individual hayot va jamiyat dinamikasini shakllantirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Mavhum ideallar va amaliy qo'llanmalar

o'rtasidagi dinamik o'zaro ta'sir zardushtiylik tafakkurida etakchi tamoyil sifatida mukammallikni nozik tushunishni taklif etadi. Kelgusidagi tadqiqotlar uchun takliflar zardushtiylik komillik ideallarining zamonaviy muammolarga qarshi zamonaviy dolzarbligini yanada chuqurroq o'rganish va zardushtiylik jamoalari o'rtasida kamolotga intilishni tarbiyalash va qo'llab-quvvatlashda marosim amaliyotlarining rolini chuqur o'rganishni o'z ichiga oladi.

Adabiyotlar.

1. A.V.Narbekov. "Dinshunoslik asoslari". Toshkent-2012. 81-bet.
2. A.Sagdullayev, B.Aminov, O'.Mavlonov, N.Norqulov. "O'zbekiston tarixi: davlat va jamiyat taraqqiyoti". I-qism. "Akademiya" nashriyoti. Toshkent- 2000. 19-bet.
3. M.Ishoqov. "Avesto, uning insoniyat taraqqiyotidagi o`rni" konferensiyasidagi tezislar to.,plamidan. O`zR FA. 2001-yil. 5-bet.
4. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Zardushtiyli>
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/zardushtiylik-dinida-olamni-yaratilishi-haqidagita-limotlar/viewer>
6. <http://xorazmiy.uz>
7. <https://qomus.info/oz/encyclopedia/z/zardushtiylik/>
8. Samatov K. Issues Naqshbandi teaching peace and harmony in society //Theoretical & Applied Science. – 2016. – №. 2. – C. 175-179.
9. Samatov, Khurshid. "Issues Naqshbandi teaching peace and harmony in society." Theoretical & Applied Science 2 (2016): 175-179.
- 10.Samatov, K. (2016). Issues Naqshbandi teaching peace and harmony in society. Theoretical & Applied Science, (2), 175-179.

